

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی
وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته اندیشه سیاسی در اسلام

عنوان:

تأثیر اندیشه سیاسی و دینی امام خمینی (ره)

در پیدایش

بیداری دینی و ضد صهیونیستی جنبش‌های اسلام‌گرا

(حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین)

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر منصور انصاری

استاد مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین سید علی اکبر محتشمی پور

پژوهشگر:

روزبه عسکری زاده

بهار 90

کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه متعلق به پژوهشکده می باشد.

چاپ پایان نامه و استخراج مقاله از پایان نامه باید به نام پژوهشکده، با تأیید استاد راهنما و با مجوز معاونت پژوهشی باشد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

دوست گرانقدرم مسعود فولادفر

باسمہ تعالیٰ

صور تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

با حمد و سپاس به درگاه خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولیعصر (عج) و با درود و سلام به روان پاک حضرت امام خمینی (ره) تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

آقای روزبه عبگری زاده دانشجوی رشته اندیشه سیاسی در اسلام

تحت عنوان: تأثیر اندیشه سیاسی و دینی حضرت امام خمینی (ره) در پیدایش بیداری دینی و ضد صهیونیستی جنبشهای اسلام گرا (حزب الله لبنان و جهاد اسلامی فلسطین)

در تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۱۸ با حضور هیأت داوران در پژوهشکده امام خمینی (ره) برگزار گردید و به موجب این نامه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد، ارزشیابی هیأت داوران به شرح زیر تعیین گردید:

قبول با درجه عالی
 قبول مشروط با درجه (ب اصلاح)
 مردود
 امتیاز نمره دهه کارشناسی دفاع مجدد
 مرجع تأیید نهایی:
 شرح اصلاحات مورد نیاز:

توضیح: شاب معصومه تمبکبویان تخصصی آموزش و پژوهش پژوهشکده امتیاز پایان نامه ها به شرح زیر مشخص میگردد:

الف) قابل قبول از	۱۱ به بالا		
۱- قبول با درجه عالی	۱۹-۲۰	۳- قبول با درجه خوب	۱۶-۱۷/۹۹
۲- قبول با درجه بسیار خوب	۱۸-۱۸/۹۹	۴- قابل قبول	۱۴-۱۵/۹۹
ب) مردود	کمتراز ۱۱		

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاذ راهنما:	جناب آقای دکتر منصور انصاری	استاد	
۲- استاذ مشاور:	حجت الاسلام و المسلمین علی اکبر محتشمی پور		
۳- استاذ ناظر:	جناب آقای دکتر ابراهیم برزگر		
۴- استاذ ناظر:	جناب آقای دکتر سید صدرالدین موسوی		

امضاء:
 مدیر گروه:
 نماینده تحصیلات تکمیلی:
 مدیریت تحصیلات تکمیلی:
 تهران خیابان آرموس شمالی، آقای سید محمد تقی (کوهسار) ۱۹۵، پلاک ۲۲، طبقه ۱، پ. م. ۱۱۳۶۹۹۹۹، شماره تماس: ۰۲۱۷۷۷۷۷۷۷۷
 وبسایت: www.dhazgini.com

با تشکر از:

دکتر کسرائی، دکتر منصور انصاری، دکتر نورالله قیصری، دکتر ابراهیم برزگر، دکتر صدرالدین موسوی، آرش عابدینی، مسعود فولادفر و همه آنان که مرا در این راه یاری نمودند.

چکیده

پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

رشته تحصیلی: اندیشه سیاسی در اسلام

عنوان پایان نامه: تاثیر اندیشه سیاسی و دینی امام خمینی در پیدایش بیداری دینی و ضدصهیونیستی جنبشهای اسلام گرا (حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین)

نام و نام خانوادگی دانشجو: روزبه عسکری زاده

استاد راهنما: دکتر منصور انصاری

استاد مشاور: حجت الاسلام و المسلمین سید علی اکبر محتشمی پور

تاریخ شروع پایان نامه: 89/2/16

تاریخ اتمام پایان نامه: 90/2/17

چکیده شامل هدف تحقیق، روش تحقیق، یافته‌ها و نتایج تحقیق می‌باشد).

موضوع این پژوهش بررسی نحوه تاثیرگذاری امام خمینی (ره) بر جنبش‌های ضدصهیونیستی اسلام گرا به ویژه حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین می‌باشد. و بدین سبب برای تبیین این مسئله از رویکرد نظری جورج هومنز استفاده شده است. تا فهم نسبتاً روشنی از رابطه تبادلی حزب الله لبنان و جهاد اسلامی فلسطین با امام خمینی (ره) و اندیشه سیاسی وی حاصل گردد. و از آنجایی که جورج هومنز نظریه پردازی است، که از دریچه جامعه شناسی رفتاری به مطالعه تبادل پرداخته است. این امر در جهت فهم بهتر مولفه های رفتاری این جنبش ها به کار گرفته شده است. تاثیر مولفه های اندیشه ای امام خمینی (ره)، آرمان رهایی قدس، آزاد سازی اراضی اشغالی لبنان و فلسطین، نابودی صهیونیسم و همچنین اسلام سیاسی و باور انقلابی امام (ره) به تحول سیاسی با بهره گیری از قضایای نظری جورج هومنز که عبارتند از: ارزشمندی، محرک و موفقیت مورد بررسی قرار گرفته اند و تاثیرات رفتاری هر یک از مولفه های برآمده از اندیشه امام خمینی (ره) بر رفتار ضد صهیونیستی حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین در راستای شناخت دلیل رفتار ضدصهیونیستی، انگیزه ایدئولوژیک رفتار ضدصهیونیستی، عامل اعتماد به نفس و مقوم رفتار ضدصهیونیستی جنبش های اسلام گرا (حزب الله و جهاد اسلامی) مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است. و در نهایت نتیجه کلی که مختصراً و در قالب چکیده می توان ابراز داشت، این است که رابطه تبادلی جنبش های ضد صهیونیستی اسلام گرا بالاخص حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین با رژیم صهیونیستی تابعی از رابطه این جنبش ها با امام و اندیشه سیاسی وی می باشد. چرا که این رابطه تبادلی برآمده از نوع رابطه ای است که مابین امام و رژیم صهیونیستی برقرار بوده است.

واژگان کلیدی: جورج هومنز، تبادل، صهیونیسم، امام خمینی (ره)، حزب الله لبنان، جهاد اسلامی فلسطین

Abstract
Institute of Imam Khomeini and Islamic Revolution

Degree:MA
Field: political thought of Islam
Thesis title: Impact Imam Khomeini`s of political thought and religious on emergence of religious awareness and anti-zionist Islamist movements (Hizbullah and Islamic jihad movement)
Student Name: ruzbeh Askarizadeh
Supervisor:Dr. Mansoor Ansari
Advisor: Syed Ali Akbar Mohtashamipour
Start date of Thesis: 06/05/2010
Thesis completion date: 07/05/2011

Subject of this study reviews how the effectiveness of Imam Khomeini on the Anti-Zionist movement, especially the Islamist movement of Hizbollah and Palestinian Islamic Jihad .and because of this issue for explaining this problem the theoretical approach of George Homans is used , To attain a slightly clear understanding of the exchange relationship of Hizbullah Lebanon and the Palestinian Islamic Jihad with Imam Khomeini and his political thoughts. And since George Homans is a theorist that had been studying on exchange from the outlook of sociological behavior. In order to have better understanding of the behavioral components of these movements this matter has been used . and the impact of Imam Khomeini's thoughts components that was liberty of Quds , disappearance of Zionism and also political Islam and Imam's revolutionary believe to the political transformation, is taking advantage of theoretical theorems of George Homans They include: a valuably, stimulus and success have been studied, and behavioral effects of each component comes up from the ideas of Imam Khomeini on Anti-Zionist behavior of Hezbollah and Palestinian Islamic Jihad movement toward understanding the cause of Anti-Zionist behaviors , ideological motivations of Anti-Zionist behavior, factor of self- confidence and assessors of anti-Zionist behavior in Islamist movement (Hizbollah and Islamic Jihad) considered and has been analyzed, and ultimately general results can be stated is that the exchange relationship between Anti-Zionist Islamist movement especially Hizbollah and Palestinian Islamic Jihad with the Zionist is the function of these movement's relationship with the Imam and his political thoughts, because this type of exchange relationship emerged from the kind of relation between Imam and the Zionist regime that was established .

Key Words: George Homans, Exchange, Zionism, Imam Khomeini, Hizbullah Lebanon Islamic Jihad movement

الموجز

معهد الإمام الخميني والثورة الإسلامية

درجة : المجيستر
الميدان : الفكر السياسي فى الإسلام
عنوان الرسالة : تأثير الفكر الإمام الخميني (ره) فى الحركات الاسلاميه المناهضة للصهيونية ، لا سيما حركة المقاومة الاسلاميه (حزب الله اللبناني والجهاد الإسلامى الفلسطينى).
طالب الاسم : روزبه عسكرى زاده
المشرف : منصور الانصارى
المستشار: حجت الاسلام و المسلمين سيد على اكبر محتشمى بور
تاريخ البدء من أطروحة : 1389/2/16
طروحة تاريخ الانتهاء : 1390/2/17
موضوع هذه الدراسة مدى تأثير الإمام الخميني (ره) فى الحركات الاسلاميه المناهضة للصهيونية ، لا سيما حركة المقاومة الاسلاميه (حزب الله والجهاد الإسلامى). وبالتالي لشرح المسأله يستخدم المنهج النظرى لجورج هومنز. فهم واضح نسبيا للعلاقة التبادليه بين حزب الله لبنان مع منظمه الجهاد الإسلامى الفلسطينى ، الإمام الخميني (ره) و فكره السياسى هو نتيجة . منذ جورج هومنز وفاز نظريه وقد نوقشت دراسة تبادل من صمام علم الاجتماع السلوكيه. هذا من أجل فهم أفضل المكونات السلوكيه لهذه الحركات قد استخدمت. وقد يدرس دراسة أثر مكون من فكر الامام الخميني (ره) ان تحرير القدس ، وتدمير الصهيونية والإسلام السياسى والثورى نعتقد الإمام (ره) هو التغيير السياسى باستخدام مناهج النظرية لجورج هومنز ، وهى : القيمه ، حفز و نجاح وتمت دراستها والآثار السلوكيه لكل مكون على أفكار الإمام الخميني (ره) على حزب الله وحركة المعاديه للصهيونية منظمه الجهاد الإسلامى الفلسطينى ، من أجل تحديد لماذا يقع سلوك معاديه للصهيونية، دافع الايدئولوجيه معاديه للصهيونية ، عامل الثقة و تحكيم سلوك معاداه الصهيونية حركات الاسلاميه (حزب الله و الجهاد الإسلامى). يمكن التعبير عنها لفترة وجيزه، وأخيرا فى النتائج العامه للشكل المجرد ، هو أن العلاقة التبادليه بين الحركات الإسلاميه ضد اسرائيل ، لا سيما حركة حزب الله اللبنانيه وحركة الجهاد الإسلامى الفلسطينيه مع الكيان الصهيونى نتيجة من علاقته هذه الحركات مع إمام و فكره السياسى. لأن هذا النوع من العلاقة خرجت من علاقته تبادل بين الإمام و الكيان الصهيونى. الكلمات الاساسيه : جورج هومنز ، تبادل ، الصهيونية ، الإمام الخمينى (ره) ، حزب الله اللبناني ، منظمه الجهاد الإسلامى الفلسطينيه

فهرست اجمالی:

1	مقدمه
3	کلیات
11	فصل اول)چارچوب نظری
29	فصل دوم)ارزشمندی
41	فصل سوم) موفقیت
51	فصل چهارم) محرک و اسلام گرایان ضدصهیونیست
97	جمع بندی و نتیجه گیری
117	کتابنامه

فهرست تفصیلی:

1	مقدمه
3	کلیات
4	- طرح مسئله
4	- ضرورت و اهمیت موضوع
5	- نحوه ارتباط موضوع با حوزه امام و انقلاب
5	- سئوال اصلی و سئوال فرعی پژوهش
5	- پیش فرضها
5	- مبانی نظری
5	- فرضیه اصلی پژوهش
6	- فرضیه رقیب پژوهش
6	- تعریف مفاهیم
8	- سازماندهی اولیه پژوهش
8	- روش پژوهش
8	- قلمرو پژوهش
8	- پیشینه پژوهش
11	فصل اول (چارچوب نظری)
12	- درآمد
16	- جورج هومنز
19	- هومنز و دورکیم
21	- نظریه تبادل
25	- قضایای هومنز
27	- مدل
29	فصل دوم (ارزشمندی)
30	- مقدمه
32	- رهایی قدس
35	- نابودی صهیونیسم
39	- دلیل رفتار ضد صهیونیستی
41	فصل سوم (موفقیت)

42	- مقدمه
44	- مواضع انقلابی امام در برابر اسرائیل
48	- مقوم رفتار ضدصهیونیستی
51	فصل چهارم) محرک و اسلام گرایان ضدصهیونیست
52	- مقدمه
54	- اسلام سیاسی
57	- پیدایش حزب الله لبنان
70	- شورا و ساختار تشکیلاتی
72	- کنگره اول حزب الله
73	- کنگره دوم حزب الله
74	- کنگره سوم حزب الله
76	- رابطه تبادلی حزب الله با امام(ره)
78	- رهبران و اعضای حزب الله
80	- پیدایش جهاد اسلامی
84	- ساختار تشکیلاتی
87	- رابطه تبادلی جهاد اسلامی با امام(ره)
95	- رهبران و اعضای جهاد اسلامی
97	- جمع بندی و نتیجه گیری
117	کتابنامه

مقدمه

گسترش موج اسلام‌گرایی و ظهور گروه‌های سیاسی - اسلامی، بی‌گمان یکی از مهمترین تحولات سیاسی - اجتماعی ربع آخر قرن بیستم بوده است. در طی این قرن در سرزمین‌های اسلامی در واکنش به مدرنیته و لیبرالیسم، توجه به اسلام افزایش یافت، که در بسیاری از موارد در قالب احزاب و جنبش‌های سیاسی نمود و ظهور یافت. و به مرام و ایدئولوژی سیاسی تبدیل گردید. این امر عموماً توسط نظریه پردازان و اندیشمندان سیاسی به عنوان بنیادگرایی اسلامی شناخته شده است.

با اشغال سرزمین فلسطین و سلطه صهیونیسم بر بیت المقدس در سال 1948 و تشکیل دولت اسرائیل در این سرزمین، جهان اسلام و به ویژه منطقه خاورمیانه، دستخوش منازعات و درگیری‌های متعددی بوده که طی بیش از شصت سال نه تنها جهان اسلام را رها نکرده است بلکه بسیاری از رویدادهای سیاسی و نظامی را در منطقه و جهان تحت تاثیر خود قرار داده است. با پیروزی انقلاب اسلامی، مسئله صهیونیسم در کانون توجه اسلام‌گرایان قرار گرفت.

ایدئولوژی که امام (ره) برای جوامع اسلامی عرضه نمود، بر خلاف ایدئولوژی‌های پیشین که هیچ‌سختی با سنت و ارزش‌های بومی مردم نداشت و در واقع ساختار فکری در آن ایدئولوژی‌ها با توجه به اوضاع جهان اسلام نوعی خیال‌پردازی بود قرابت و تناسب فهمی، ذهنی و عینی با وضعیت سیاسی، فرهنگی و اجتماعی چنین جوامعی داشت.

بالاخص با مواضعی که امام خمینی در برابر اسرائیل اتخاذ می‌نمودند، آشکار گردید که فصلی نوین در تاریخ اسلام‌گرایان گشوده شده است. گرچه پیرامون جنبه‌های گوناگون پدیده اسلام‌گرایی، یا آنچه در محافل آکادمیک جهان و به ویژه ژورنالیستی غرب به «بنیادگرایی اسلامی» معروف شده، مطالب فراوانی به رشته

تحریر در آمده است ، اما وسعت مباحث نظری به قصد ارائه چارچوب های مفهومی به منظور تبیین علل و عوامل ظهور این پدیده سیاسی بالاخص در جامعه دانشگاهی ایران چندان گسترده نبوده است. به همین علت در این پژوهش با بهره گیری از مدلی ابتکاری سعی شده است، با استفاده از مولفه های رفتاری و همین طور رویکرد نظری جورج هومنز (1910-1989) نظریه پرداز و متفکر امریکایی ، تاثیر امام خمینی (ره) بر جنبش های ضدصهیونیستی اسلام گرا به ویژه حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین مورد بررسی قرار گیرد.

البته باید توجه داشت که علی رغم اتفاق نظرهای مهمی که در میان جنبش های اسلام گرا وجود دارد ، نوع فعالیت این جنبش ها از کشوری به کشور دیگر متفاوت بوده و از تنوع بسیاری برخوردار است . در طی سالهای اخیر اسلام گرایان طیف وسیعی از گروه ها و تشکل های سیاسی - ایدئولوژیکی را پدید آورده اند . البته این گروه ها از شرایط محلی ، سیاسی ، اقتصادی و اجتماعی ، به همان اندازه اصول اعتقادی متاثر بوده اند . و در همین راستا ابتدا در قالب کلیات، شناسنامه این پژوهش گشوده شده و پایان نامه معرفی گردیده است.

در فصل اول چارچوب نظری بر مبنای نظریه جورج هومنز مطرح گردیده و مولفه های آن بیان شده اند.

در فصل دوم، مولفه ارزشمندی با توجه به مواضع امام خمینی (ره) و تاکید ایشان بر رهایی قدس شریف نابودی صهیونیسم تشریح شده است. در فصل سوم، موفقیت امام خمینی در پیشبرد انقلاب اسلامی با در نظر گرفتن رویه ضدصهیونیستی ایشان مورد تحلیل واقع شده است. در فصل چهارم، اسلام سیاسی به مثابه عامل محرک معرفی گردیده و جنبش جهاد اسلامی فلسطین و حزب الله لبنان که نمود، اسلام سیاسی می باشند مورد بررسی قرار گرفته اند. و در نهایت باتوجه به آنچه در کلیت این پایان نامه مطرح گردیده است ، جمع بندی به عمل آمده و نتیجه منطبق بر فرضیه پژوهش به رشته تحریر درآمده است.

کلیات

کلیات

طرح مسئله:

تأپیش از وقوع انقلاب اسلامی جنبش های ضد صهیونیسم در منطقه خاورمیانه عمدتاً دارای گرایش ملی گرایانه و ناسیونالیسم عربی بودند و یا تحت تاثیر سوسیالیسم و ایدئولوژی های شبه مارکسیستی قرار داشتند . اما از این مقطع زمانی به بعد شاهد رشد روزافزون هسته های مقاومت و جنبش های ضد صهیونیستی اسلام گرا می باشیم.

اندیشه امام خمینی به مبارزات فلسطینیان بعد دینی داده و آن را به مبارزه جهان اسلام با صهیونیسم تبدیل نمود ، بنابراین با توجه به این مولفه ها می توان اندیشه سیاسی امام خمینی را موجد و مقوم بیداری دینی و ضد صهیونیستی جنبش های اسلام گرا دانست.

و با در نظر گرفتن این امر که اندیشه سیاسی امام خمینی دارای ابعاد قوی و عمیق بیدارگرانه و ضد صهیونیستی است و از آنجایی که جنبش های اسلام گرا به مانند هر جنبش دیگری در خلاء رشد نمی یابند. ضرورت حکم می کند، مبداء تاثیرگذاری که منجر به شکل گیری این جنبش ها به ویژه جنبش جهاد اسلامی و حزب الله لبنان شده است، و همین طور نحوه تاثیرگذاری مورد بررسی قرار گیرد.

ضرورت و اهمیت موضوع :

از بدو شکل گیری رژیم صهیونیستی ، جنبش ها و سازمان های متعددی با گرایش های سیاسی و پایگاه اجتماعی مختلف به مبارزه با آن رژیم برخاسته اند که البته از دهه 1980 به بعد رشد فزاینده هسته های مقاومت متأثر از اسلام گرایی چشم گیر بوده است. و با عنایت به اینکه منطقه خاورمیانه شاهد دورتازه ای از درگیری های دولت اسرائیل با جنبش های اسلام گرا می باشد. بررسی و نسبت سنجی اندیشه سیاسی ایشان با گرایشات سیاسی این جنبش ها و نحوه تاثیراندیشه سیاسی و دینی حضرت امام (ره) بر آنها مهم و ضروری به نظر می رسد.

نحوه ارتباط موضوع با حوزه امام و انقلاب :

تاثیر انقلاب اسلامی و به ویژه اندیشه سیاسی و دینی امام خمینی (ره) بر جنبش های ضد صهیونیستی اسلام گرا به گونه ای است که نه تنها با بررسی خط و مشی رهبران این گونه جنبش ها بلکه با تحلیل نظرات پیروان و اتخاذ مواضع تشکیلاتی از سوی آنان قابل شناخت می باشد.

بالاخص با توجه به این امر که امام مواضع ضد صهیونیستی قاطعانه ای داشتند که از همان ابتدای شکل گیری این گونه جنبش ها از جانب تئوری پردازان آنان به عنوان الگو و راه و رسم مبارزه مطرح می گردید. که به عنوان نمونه می توان به نظرات دکتر فتحی شقاقی اشاره نمود. از این جهت ارتباط موضوع با حوزه امام و انقلاب بدیهی به نظر می رسد.

سوال اصلی و سؤالات فرعی پژوهش :

امام خمینی چه تاثیری بر بیداری دینی و ضد صهیونیستی جنبش های اسلام گرا در لبنان (حزب الله) و در فلسطین (جنبش جهاد اسلامی) داشته است؟

1- اندیشه بیدارگرانه و ضد صهیونیستی امام خمینی (ره) چیست؟

2- حزب الله لبنان چیست؟

3. جنبش جهاد اسلامی چیست؟

4. نحوه تاثیرگذاری اندیشه امام (ره) چگونه است؟

پیش فرضها :

1- همه جنبش های ضد صهیونیستی اسلام گرا نیستند بلکه برخی از آنها اسلام گرا هستند.

2- حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین از مصادیق جنبش های اسلام گرا هستند.

مبانی نظری:

چارچوب نظری این پایان نامه در قالب مکتب جامعه شناسی رفتاری و با استفاده از نظریه تبادل به ویژه رویکرد نظری جورج هومنز ارائه خواهد شد. جورج هومنز (1910-1989) متفکری امریکایی است که تحصیلات دانشگاهی خود را در دانشگاه هاروارد به انجام رسانید. وی که متأثر از "بی. اف. اسکینر" و "ویلفردو پاره تو" بوده است، هدفش بیان الگوها و تعمیم هایی درباره ی رفتار می باشد. هومنز برای تعیین جایگاه تحلیل خود که مبتنی بر یکسری قضایای بنیادین است. به طرح مفاهیمی چون ارزشمندی، موفقیت، محرک و ... پرداخته و از این طریق به تبیین و تحلیل رفتار گروه ها و جریانات اجتماعی و سیاسی می پردازد.

فرضیه اصلی پژوهش :

امام خمینی (ره) به دلیل موفقیت عملی و تاکید بر ارزشمند بودن رهایی قدس ، آزادسازی اراضی اشغالی و نابودی صهیونیسم و بهره گیری از اسلام سیاسی به مثابه عامل محرک، شخصیتی تاثیر گذار در جهت پیدایش بیداری دینی و ضد صهیونیستی جنبش های اسلام گرا بوده است.

فرضیه رقیب پژوهش :

امام خمینی (ره) علی رغم موفقیت عملی و تاکید بر ارزشمند بودن رهایی قدس و آزادسازی اراضی اشغالی و نابودی صهیونیسم و بهره گیری از اسلام سیاسی، تاثیری در بیداری دینی و شکل گیری جنبش های ضدصهیونیستی اسلام گرا نداشته است.

تعریف مفاهیم:

اندیشه سیاسی : مجموعه ای از آراء و عقاید است که به شیوه ای عقلانی و منطقی و مستدل (فراتر از آراء و ترجیحات شخصی) درباره چگونگی سازمان دادن به زندگی سیاسی مطرح می گردد، که می تواند توصیفی یا تبیینی باشد و اندیشمند سیاسی کسی است که بتواند درباره آراء و عقاید خود، به شیوه ای عقلانی و منطقی استدلال کند، تا حدی که اندیشه های او دیگر صرفاً آراء و ترجیحات شخصی به شمار نرود. و هدف اندیشه سیاسی نه صرفاً توضیح علمی، بلکه تغییر واقعیت، همراه با سرزنش یا تایید اخلاقی بوده است.¹

اندیشه دینی : با توجه به اینکه دین مبتنی بر واقعیتی قطعی و الهی است. مطالعات و تاملاتی که اندیشمندان در چارچوب دین و درباره دین می کنند، اندیشه دینی نامیده می شود.²

جنبش : مجموعه ای از کنش ها و تلاش ها از جانب مجموعه ای از افراد است، که به شکلی کم و بیش پیوسته به سمت هدفی خاص حرکت می کنند و یا به آن گرایش دارند.³

بیداری دینی : اصطلاحی است، ایدئولوژیک، مبتنی بر واکنش به منادیان مدرنیته، چرا که آنان به توانمندی های دین در عصر حاضر باور ندارند. (به ویژه در عرصه سیاست) بنابر این می توان آن را تمایلی هویت خواهانه دانست که منطبق بر تفسیری نظام مند، توجیه گر توانمندی دین برای سعادت بشر از طریق دین باوری و یافتن پاسخ مناسب به مناسبات بشر با جهان و خالق آن، و تحکیم رابطه دین و سیاست می باشد.

در این گستره جدایی دین و خدا و انسان، دین و فرد و اجتماع پذیرفته نیست. مهمترین خصیصه آن، اعتقاد به کارآمدی دین برای پاسخگویی به نیازهای انسان عصر مدرن است. هرچند که این انسان عصر مدرن در چنین قاموس فکری که بدان اشاره رفت، لزوماً این تصور وجود ندارد که چون در چنین عصری زندگی می کند، و از لوازم دنیای مدرن بهره می برد، رفتاری منطبق بر مدرنیته هم داشته باشد. بلکه مدعیان چنین رویکرد فکری خود را احیاگران ارزش های دینی می دانند، که از جهت واکنش به مدرنیته قرابتی مفهومی با واژه بنیادگرایی می یابد و از حیث حفاظت از نهادها و اندیشه های متعلق به گذشته ای که دین در آن دوران یگانه مرجع معتبر فکری و راهنمای بشری در نظر گرفته می شده است. پیوندی ناگسستنی با سنت یافته و به عبارت دیگر ریشه در سنت دارد هر چند که خود زاده عصر مدرن است چرا که نه از جنس کنشگری بلکه واکنشی است به مدرنیته و ارزش هایی که در چنین دورانی به ارزش های مسلط مبدل گشته اند.

1- بشیریه، حسین، تاریخ اندیشه سیاسی در قرن بیستم، تهران، نشر نی، 1376، صص 17 و 18

2. Cohen, sherbok, WhosWho in Christianity, London: Bakerbooks, 1998, p51

3. Banks, J.A. The Sociology of Social Movements. London; Macmillan, 1972, p7

صهیونیسم: نام جنبشی است که در اواخر قرن نوزدهم در اروپا به وجود آمد، نام آن از "کوه صهیون" (آرامگاه داوود نبی) گرفته شده که در اورشلیم قرار دارد، و هم اکنون نیز عنوان ایدئولوژی رسمی رژیم اسرائیل می باشد.

نخستین کسی که ایده تشکیل یک دولت یهودی را برای نجات یهودیان از آزار دائمی مطرح نمود، یک روزنامه نگار مجارستانی به نام ((تئودور هرتزل)) (1860-1904)، صاحب کتاب دولت یهود بود. که در سال 1897 نخستین کنگره جهانی صهیونیست را در شهر بازل سوئیس برگزار کرد. اما کسی که بر روی این نکته که ملت یهود تنها در فلسطین می تواند احیاء گردد، پافشاری می کرد،

((حییم وایزمن)) (1874-1952) بود. پس از جنگ اول جهانی، بر اثر تجزیه امپراتوری عثمانی، قیمومیت سرزمین فلسطین به بریتانیای کبیر واگذار گردید و با اقدامات و تلاش های وایزمن که بعدها اولین رئیس جمهور اسرائیل شد، دولت انگلستان ((اعلامیه بالفور)) را صادر و با درخواست یهودیان برای مهاجرت به سرزمین فلسطین موافقت نمود.

پس از جنگ دوم جهانی، سازمان ملل متحد با تجزیه فلسطین و تشکیل یک دولت یهودی در آن موافقت نمود و این دولت بلافاصله پس از پایان تحت الحمایگی فلسطین و خروج انگلیسی ها در سال 1948 به وجود آمد و در پی آن نخستین جنگ اعراب و اسرائیل نیز شکل گرفت، که به آواره شدن عده زیادی از اعراب ساکن فلسطین انجامید. و در نتیجه مسئله آوارگان فلسطینی به وجود آمد، که خود زمینه ساز مناقشات بعدی در سالهای 1973، 1967، 1956، را فراهم آورد. و این بحرانی است که علی رغم گذشت سالها و برگزاری نشست ها و صدور بیانیه های متعدد از جانب اشخاص، گروهها، احزاب، دولت ها، و نهادهای بین المللی همچنان ادامه دارد.¹

اسلام گرا: کسی است که هویت اسلامی خود را در مرکز رفتار سیاسی خود قرار داده و ضمن آنکه نگاهی سیاسی به اسلام دارد، در صورت امکان، از شکل گیری نوعی نظام سیاسی مبتنی بر اسلام حمایت خواهد کرد. که البته می تواند در درون خود طیف هایی از رادیکال تا معتدل و میانه رو را در بر گیرد. شایان ذکر است. که برخی از تحلیل گران سیاسی به جای استفاده از این واژه اصطلاح بنیادگرایی اسلامی را مناسب دانسته و در متون علمی خود از آن بهره می جویند.

کسانی را می توان اسلام گرا نامید که می کوشند تا در جهت تقابل با خصایص برآمده از مدرنیته مانند آزادی های اجتماعی، تکثرگرایی ارزشی، انسان مداری، قوانین مدنی برآمده از نظریات اندیشمندان و حقوق دانان و جدایی نهاد دین از نهاد سیاست، با اعاده تبیین های مطلق به مقابله با نسبی گرایی عصر مدرن برخاسته و از تفسیر سیاسی از دین، اجرای احکام اسلامی، برقراری دادگاه های مبتنی بر قواعد شرعی، پاسداشت شعائر

مذهبی، مطلق گرایی ارزشی، نظارت اخلاقی بر جامعه و از انضباط اجتماعی مبتنی بر آرمان های خویش حمایت کنند.

البته این نکته را نمی توان از نظر دور داشت، که آرمان ها در مسیر تحقق متصور نخواهند شد، مگر با تفسیری نظام مند از متون اسلامی و به همین دلیل است که اسلام گرایان به لحاظ اندیشه ای عموماً متکی به چهره ای صاحب صلاحیت می شوند که بتواند این امر را به انجام برساند، چراکه متن های دینی نمی توانند خودشان خود را تفسیر نمایند بنابراین چهره ای و شخصیتی لازم است که بتواند این نقش برتر را ایفاء نماید. به طور کلی اسلام گرا به کسانی اطلاق می گردد که به ارزش های اولیه اسلامی باور دارند و پیروزی و بهروزی جوامع خویش را در الگوهای برآمده از مدرنیته جستجو نمی کنند.

سازماندهی اولیه پژوهش:

مقدمه

کلیات

فصل اول: چارچوب نظری

فصل دوم: ارزشمندی (رهایی قدس و نابودی صهیونیسم)

فصل سوم: موفقیت (انقلاب اسلامی به رهبری شخصیتی ضد صهیونیست)

فصل چهارم: محرک (اسلام سیاسی) و اسلام گرایان ضد صهیونیست

جمع بندی و نتیجه گیری:

کتابنامه (منابع و مأخذ)

شایان ذکر است که تقسیم بندی فصول به شکل فوق مبتنی بر مولفه هایی است که برآمده از چارچوب نظری می باشد.

روش پژوهش (روش گردآوری داده ها و روش تجزیه و تحلیل آنها):

در این تحقیق از روش توصیفی - تاریخی و تبیینی استفاده خواهد شد.

قلمرو پژوهش (زمانی، مکانی، موضوعی):

بررسی جنبش های حزب الله لبنان و جنبش جهاد اسلامی فلسطین از 1980 تاکنون

اندیشه سیاسی امام خمینی

پیشینه و سوابق پژوهش موضوع و جنبه های جدید این پژوهش:

اگرچه در مورد مسئله صهیونیسم و شکل گیری دولت اسرائیل کتابهایی منتشر شده و رساله هایی به رشته تحریر درآمده است، اما در این پایان نامه هدف آن است که تاثیر اندیشه سیاسی و دینی امام خمینی در پیدایش بیداری دینی جنبش های ضد صهیونیستی اسلام گرا مورد بررسی قرار گیرد. امری که تاکنون به این صورت مورد تحقیق و بررسی قرار نگرفته است. چراکه آن دسته از آثار، که به نوعی واجد قرابتی با موضوع می باشند.

به شیوه ای تاریخی نوشته شده اند و فرآیند تاثیر اندیشه ای در آنها یا در نظر گرفته نشده است. و یا بسیار کلی نگرانه بدان نگریسته و به گونه ای گذرا از کنار آن گذشته اند.

از میان پایان نامه ها، پژوهشی که علی رغم تفاوت آشکار آن به نظر می رسد، بیش از سایرین با این تحقیق قرابت موضوعی داشته باشد. پژوهشی است با عنوان "بنیان های نظری دفاع امام از فلسطین و راهکارهای آن و چگونگی عملیاتی کردن آن" که در سال 85 در همین پژوهشکده جلسه دفاعیه آن برگزار گردید. این پایان نامه بیش از آنکه قرابت محتوایی با پژوهش حاضر داشته باشد، صرفا در استفاده از برخی واژگان شباهت دارد. در این پایان نامه همان گونه که از عنوان آن نیز مشخص است، سعی شده با رویکردی استراتژیک و آینده نگرانه به دنبال راهکار و شیوه های عملیاتی کردن بنیان های نظری و ریشه های تئوریک آن در خصوص مسئله فلسطین باشد. گذشته از آنکه این پژوهش تا چه اندازه در رسیدن و یا بازماندن از هدف خویش توفیق داشته و یا ناکام بوده است؟ باید به این نکته اشاره نمود، که نه تنها این دو پژوهش از حیث هدف با یکدیگر سنخیتی ندارند، بلکه به لحاظ محتوایی نیز پژوهش این جانب سیری کاملاً متفاوت خواهد داشت.

در میان کتبی که به این موضوع پرداخته اند. می توان به کتاب "امام خمینی و انتفاضه فلسطین" اشاره نمود که توسط حمید پاشا پور به رشته تحریر در آمده و مرکز اسناد انقلاب اسلامی آن را در سال 1381 منتشر کرده است. این کتاب با رویکردی مبتنی بر روابط بین الملل و تاثیر و تاثرات بین المللی به نگارش درآمده است، هرچند که در آن نویسنده در تلاش برای یافتن شیوه های مبارزه در میان فلسطینیان حاضر در انتفاضه و تطبیق آن بر سخنان امام خمینی است، که از این رهگذر تفاوتی روشن با این پایان نامه ای دارد.

البته کتابی با عنوان امام خمینی و فلسطین از سری کتاب های تبیان نیز منتشر شده است، که صرفا به جمع آوری سخنان و نظرات امام در خصوص مقوله صهیونیسم و فلسطین پرداخته است. و بنابراین رویکردی تحلیلی، تطبیقی، تبیینی و یا... در آن لحاظ نشده است بلکه صرفا جمع آوری دیدگاه ها و سخنان امام در این زمینه است. در حالی که این پژوهش درصدد است تا به بررسی تاثیر اندیشه سیاسی و دینی امام خمینی بر بیداری دینی و ضد صهیونیستی جنبش های اسلام گرا پرداخته و پیدایش و شکل گیری آن را مورد واکاوی قرار دهد.

در سال 1383 کتابی با عنوان "حزب الله لبنان" که شیخ نعیم قاسم آن را به رشته تحریر در آورده بود توسط محمد مهدی شریعتمدار ترجمه شده و انتشارات اطلاعات آن را به چاپ رسانید. در این کتاب شیخ نعیم قاسم پس از ذکر تاریخچه ای از شکل گیری حزب الله در لبنان به بیان دیدگاه ها و مواضع این حزب پرداخته و روابط منطقه ای و بین الملل را در این خصوص مورد تحلیل و بررسی قرار می دهد و هرچند در پاره ای از موارد اشاراتی کوتاه به تاثیرپذیری از اندیشه امام (ره) دارد اما بیشتر بر ادامه راه امام و اطاعت از فرامین ایشان که همان راه صحیح اسلامی است تاکید می نماید و نه تحلیل و واکاوی اندیشه ای.